

ΑΙ ΕΠΑΥΛΕΙΣ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΤΟΥ Β'. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ.

(συνέχεια).

Ἐπισκοπήσαντες ἔξωθεν ἐπὶ τινὰ λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ ἄλλοτε σημαντικὸν τοῦτο κοινόβιον, εἰσερχόμεθα ἤδη εἰς τὸν κήπὸν του. Πανταχόθεν ἀνὰ μέσον τῶν πυκνῶν δένδρων λαμπυρίζει ἡ λεῖα καὶ ἀργυρόχρους ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης, ἡ ἀνωθεν αὐτῶν βλέπομεν αἰωρουμένας τὰς ὑψηλὰς τῶν Ἀλπεων κορυφάς. Ὁ δρόμος φέρει ἡμᾶς ἀνεπιστήτως εἰς μακρὰν τινὰ δενδροστοιχίαν, ἀποτελουμένην ἐκ μηλεῶν, καὶ ἐντεῦθεν διευθυνόμεθα κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν δυτικὴν τάφρον καὶ τοὺς παρ' αὐτὴν κήπους τοῦ νέου βασιλικοῦ οἰκοδομήματος. Ἀποθαμβοὶ τοὺς ὀφθαλμούς μας ἡ λευκότης τῆς κυρίας του προσόψεως καὶ τὸ θάμβος ἡμῶν δὲν δύναται νὰ μετριάσῃ οὔτε τὸ γιγαντιαῖον τῶν παραθύρων μέγεθος, οὔτε ἡ πρὸς τὴν κυρίαν εἰσοδὸν ἄγουσα πλατυτάτη κλίμαξ μετὰ τῶν πέριξ στηλῶν. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἡ θεὰ αὕτη μᾶς πείθῃ, ὅτι ἐνταῦθα ἡ βασιλικὴ φαντασία ἠθέλησε νὰ ἐνθρονίσῃ τὴν μεγαλοπρεπεστάτην πολυτέλειαν, ἐν τούτοις πάλιν δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὴν ἐντύπωσιν τῆς ὀψείας, ἣν ἐμποιεῖ εἰς ἡμᾶς τὸ σύνολον τοῦ οἰκοδομήματος. Πρὸς τὸ κύριον αὐτοῦ τμήμα, τὸ ἐν τῷ κέντρῳ εὐρισκόμενον, συνδέονται ἀμφοτέρωθεν δύο πτέρυγες, ὧν ἡ μία μάλιστα δεικνύει μόλις τὰ θεμέλιά της. Ἡ στέγη τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος εἶνε ἐπίπεδος, περὶ αὐτὴν δέ, ἐπὶ τοῦ γείσου, ἴστανται πολυάριθμα ἀγάλματα καὶ ἄλλα συμβολικὰ τρόπαια.

Πρὶν ἢ ὅμως προχωρήσωμεν περαιτέρω καὶ δια τῆς ἀπλῆς περιγραφῆς τῶν καθ' ἕκαστα μερῶν τοῦ θαυμασίου, καίτοι ἀτελοῦς, τούτου παλατιοῦ καταπονήσωμεν τὴν περιέργειαν τοῦ φίλου ἀναγνώστου, ἃς ἀνατρέξωμεν εἰς προηγουμένας τῆς ἱστορίας ἐποχὰς καὶ ἃς ζητήσωμεν τὸ πρότυπον, τοῦ ὁποίου τὰς φαντασιοπληξίας φαίνεται θελήσας ν' ἀπομιμηθῇ ὁ ἀτυχὴς τῆς Βαυαρίας ἡγεμὼν.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀγρωχότερου καὶ ὑψηλοφρονεστέρου τῶν νεωτέρων μοναρχῶν, Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. τῆς Γαλλίας, ὠκοδομήθησαν τὰ περίπυστα ἐκεῖνα τῶν Βερσαλλιῶν ἀνάκτορα, ὧν ὑπερτέρα ἐσκοπεῖτο ν' ἀναδειχθῇ, καὶ εἰς τινὰς λεπτομερείας μάλιστα πραγματικῶς ἀνεδείχθη, ἡ ἐν Χερρενχίμενσέε βασιλικὴ ἐπαυλις. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν, εἰς ἣν ἐπ' ἐσχάτων εἶχε

περιέλθει τὸ πνεῦμα Λουδοβίκου τοῦ Β'. δυνάμεθα ὅπως-δήποτε νὰ εὕρωμεν ἐξήγησιν τῆς λατρείας, ἣν ἔτρεφε πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν χρόνων Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. ἐκφυλισθεῖσαν ὀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν ἄλλην καλλιτεχνίαν. Διότι ὅσον καὶ ἂν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας πολλαχοῦ ἐκδηλοῦται μία ἀνεξήγητος τάσις πρὸς πάντα ἀλλόκοτον, τερατώδη καὶ ἄρρυθμον,

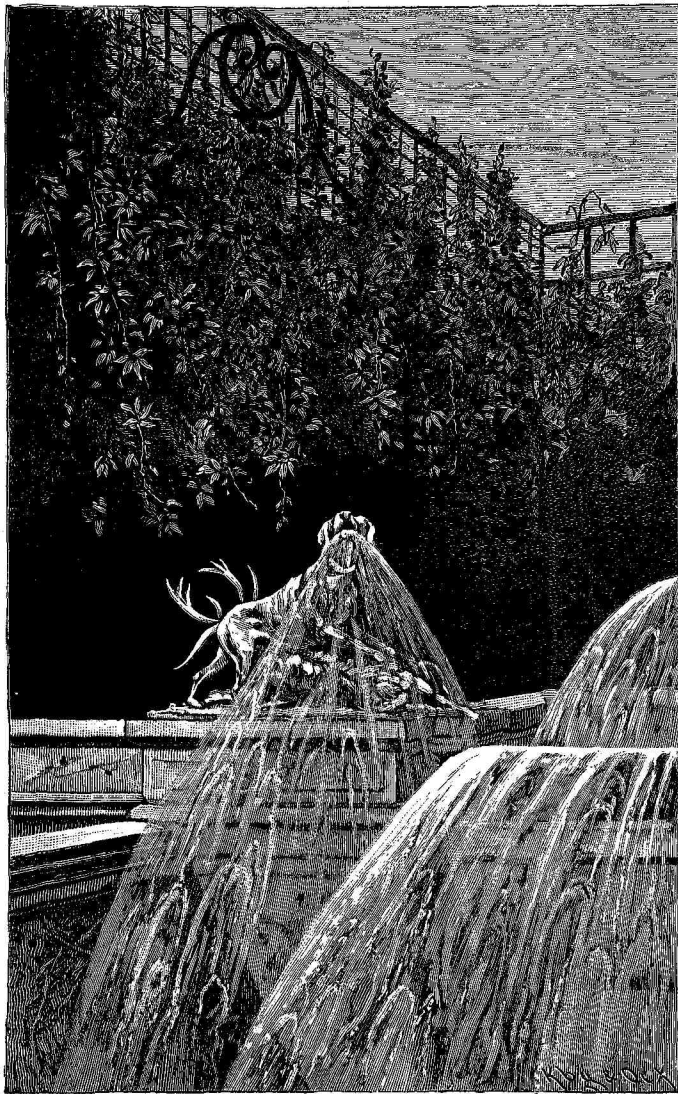
οὕτως εἰπεῖν, ρυθμὸν, ὅστις ὅμως, τῇ ἀληθείᾳ, ἐνίοτε δύναται νὰ παραγάγῃ καὶ χαρίεντα ἔργα, ἐν τούτοις ὁμολογούμενον εἶνε, ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης ἐδαπανήθησαν τοσούτα μέσα καὶ χρήματα χάριν ἀναξίων λόγου ἔργων, ὅσα ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. καὶ τοῦ διεφθαρμένου διαδόχου του.

Καὶ ἄπειροι ἦσαν οἱ θησαυροὶ τοῦ μονάρχου τούτου, διότι, ὡς λέγεται, τὸ κτίριον τῶν Βερσαλλιῶν ἀπερρόφησεν ἐν διεκατομμύριον φράγκων, καὶ 15,000 ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις ἀπήτησε νὰ θυσιασθῶσιν ἐπὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ.

Ὁ ἀρχιτέκτων τῶν Βερσαλλιῶν, Mansard, δὲν ἦτον ἄμειρος εὐφυΐας καὶ δεξιότητος, ὥφειλεν ὅμως τυφλῶς ν' ἀκολουθῇ καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ βασιλέως του καὶ τῆς κοινωνίας, ἐν ἣ ἔζη, οὕτω δὲ ἐδημιούργησεν ἔργον ἀρχιτεκτονικόν, τὸ ὅποῖον, καίτοι τεράστιον ὄν, οὐδεμίαν ἐπὶ τοῦ θεατοῦ ἐξασκεῖ ἐπιβάλλουσαν ἐντύπωσιν, καίτοι μεγαλοπρεπές, δὲν κινεῖ εἰς τὸν ἀπαιτούμενον βαθμὸν τὸν θαυμασμόν του.

Ἡ μικρὰ νῆσος Χερενβέρτ, διατελοῦσα ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ἐξ Ἀλσατίας κομήτων Χουνολστάιν, εἶχε διαγόγει καλὰς ἡμέρας, διότι οἱ εὐγενεῖς κύριοι τῆς ἐφρόντιζον περὶ τῶν δασῶν της, τὰ ὁποῖα σὺν τῷ χρόνῳ εἶχον γίνεαι τόσον πυκνά, ὅσον καὶ τὰ παρθένα δάση τοῦ νέου κόσμου. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ μικρὰ νῆσος περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν ἐργολάβων τινῶν ξυλεμπόρων, ἤρχισε νὰ ἐπαπειλῇ τὸ δάσος ἐντελὲς καστρόφη καὶ ἐρήμωσις, ἕως οὗ ἡ δημοσία γνώμη τῆς Βαυαρίας ἐξηγέρθη κατὰ τῶν ξυλεμπορικῶν ὑπολογισμῶν καὶ παρεκίνησε τὸν βασιλέα Λουδοβίκον, ν' ἀγοράσῃ ὁ ἴδιος τὴν νῆσον ταύτην.

Οὗτος κατ' ἀρχὰς μὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν ἐπὶ τὸ βασιλικώτερον διακόσμησιν θαλάμων τινῶν τοῦ κοινοβίου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον συνέλαβε τὴν ἀπόφασιν ν' ἀνοικοδομήσῃ

ΘΗΡΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ.

τὸ παλαιὸν κτίριον καὶ ἐν γένει ν' ἀναπαραγάγῃ ἐπὶ τῶν βαυαρικῶν ὁρέων ἀπομίμησιν τῶν Βερσαλλίων. Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. ὀλίγα ἔτη ἤρκεσαν πρὸς παραγωγὴν τῶν πρὸ ἡμῶν ἱσταμένων μεγαλοπρεπῶν τῆς τέχνης ἔργων, πολλὰ δὲ ἔτη καὶ ἑκατομμύρια θα ἀπληροῦντο ἀκόμη πρὸς τοιαύτην αὐτῶν ἀποτελεῖσιν καὶ διαρρύθμισιν, οἷαν ἐσκόπει καὶ ἐπεδίωκεν ὁ βασιλικὸς αὐτῶν κύριος.

Ἐν ᾧ αἱ πλείσται τῶν ἡγεμονικῶν ἐπαύλεων, ρυθμοῦ Rococo, εὐρίσκονται συνήθως ἐκτισμέναι ἐπὶ ἀγόνων καὶ ἐρήμων τοπίων, προξενούσι δὲ τὴν μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν ἀκριβῶς διότι ἀμμώδη καὶ ἀκαρπα πεδία μετεμόρφωσαν εἰς εὐθαλεῖς κήπους, τὸ ἐναντίον συμβαίνει ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ βαυαρικοῦ λιμναίου νησιδρίου. Παράδοξος φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ παρουσία τοσοῦτον μεγαλοπρεποῦς μεγάρου ἐν μέσῳ δασῶν ἀγρίων καὶ πυκνῶν καὶ εἰς τὰς ὑπωρείας χιονοσκεπῶν ὁρέων. Ἀπο τῆς τεχνητῆς καί, οὕτως εἰπεῖν, προσπεποιημένης λάμπσεως ἀποσπᾶται τὸ βλέμμα καὶ φέρεται ἀκουσίως πρὸς τὴν περίξ ὠραίαν τῆς φύσεως ἀπλότητα.

Ἐν τούτοις πλησιάζωμεν ἤδη ἐξ ἀνατολῶν πρὸς τὸ μέγαρον καὶ διελθόντες τὴν αὐλὴν τῆς εἰσέτι ἀτελοῦς ἀνατολικῆς πτέρυγος ἀναβῶμεν τὰς βαθμίδας τῆς μεγάλης κλίμακος. Ἐνταῦθεν φθάνομεν κατ' εὐθείαν εἰς τὴν „αἰθούσαν τῶν σωματοφυλάκων“, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας κρέμονται πολυάριθμοι προτομαὶ γάλλων στραταρχῶν. Ἐγγὺς τῆς αἰθούσης ταύτης εὐρίσκονται δύο προθάλαμοι, κεκοσμημένοι μετ' ὀλονὲν αὐξούσης πολυτελείας. Ὁ δεύτερος αὐτῶν φέρει τὸ ὄνομα „βοὸς ὀφθαλμοῦς“ (Oeil de Boeuf), διότι ἔχει παράθυρον ἑλλειψοειδές. Ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἐξωγραφημέναι εἰκόνες, παριστῶσαι πράξεις καὶ κατορθώματα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. Ἀπὸ θαλάμου εἰς θάλαμον ἡ διακόσμησις γίνεται πλουσιωτέρα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα, οὕτως ὥστε, ὡς ὑπελογίσθη, κατὰ μέσον ὅρον ὁ ἐν μιᾷ ἐκάστη αἰθούσῃ ἐπισεσωρευμένος πλοῦτος συμποσοῦται εἰς 2½ ἑκατομμύρια φράγκων, ἐν δὲ τῇ „μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς“ ἀνέρχεται εἰς δυσἀριθμήτον ποσόν. Ἐνταῦθα νομίζει τις, ὅτι τὸ πλῆθος καὶ ὁ ὄγκος τοῦ χρυσοῦ θὰ καταπνίξῃ τὸν εἰσερχόμενον. Τὸ ἐρυθρὸν βελούδον τῶν παραπετασμάτων καὶ τῶν ἄλλων

ἐπιπλὼν κατακαλύπτει παχὺ στρώμα χρυσῶν κεντημάτων, ἐνιαχοῦ δὲ νομίζει τις, ὅτι ὁ χρυσὸς φύεται ἀπὸ τῶν τοίχων καὶ ἀναθρόσκει ἐκ τοῦ ἐδάφους, ὥςτις θέλων νὰ καταπλημμυρίσῃ τὰ πάντα, νὰ ὑπερεκχειλίσῃ ἐκ τῶν παραθύρων καὶ περιβάλλῃ ἅπαν τὸ κτίριον διὰ τῆς χρυσῆς αὐτοῦ λάμπσεως. Τρία ὁλόκληρα ἔτη διήρκεσαν αἱ ἐν τῷ θαλάμῳ τούτῳ ἐργασίαι, πολλὰ δ' ἑκατομμύρια ἀπερροφήθησαν ὑπὸ τῶν τοίχων του, δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδαμοῦ τῆς γῆς χῶρος, ὅπου νὰ παρουσιάζεται ἡ πολυτέλεια τοσοῦτον πεπυκνωμένη καί, οὕτως εἰπεῖν, ἀφηνιώσα.

Ἐγγὺς τῆς αἰθούσης ταύτης κεῖται ἡ περιώνυμος „κρυσταλλίνη αἰθούσα“, ἡ αἰθούσα τῶν κατόπτρων (ἐν σελ. 281). Αὕτη καὶ οἱ παραπλεύρως κείμενοι θάλαμοι τοῦ πολέμου (Salle de la Guerre) καὶ τῆς εἰρήνης (Salle de la Paix) καταλαμβάνει ἅπασαν τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ μεγάρου. Ἀπέναντι τῶν εἰκοσὶν ὑψηλῶν καὶ ἀψιδωτῶν παραθύρων κεῖνται ἱσομεγέθη καὶ ἰσάριθμα κάτοπτρα, ἐκ κατόπτρων ἐπίσης, ἐνὸς δακτύλου πάχους, ἀποτελοῦνται καὶ αἱ θύραι. Ἐμπροσθεν τῶν παραθύρων εὐρίσκονται τεθειμένα μεγάλα ὀρειχάλκινα δοχεῖα μετὰ ἐπαργύρων κοσμημάτων, εἰς τὰ διάτοιχα δὲ ἴστανται αἱ προτομαὶ διαφόρων ρωμαίων αυτοκρατόρων θαυμασίας ἰταλικῆς τέχνης. Ἀνωθεν τῶν εἰσόδων πρὸς τὰς παραπλεύρως κειμένας αἰθούσας αἰωροῦνται ἔρωτες καὶ ἄλλα ἀγγελόμορφα πνεύματα, μετ' ἀπαραμίλλου τέχνης γεγλυμμένα καὶ φέροντα ποικιλοχρόους στολὰς, μεταξὺ δὲ τῶν κατόπτρων καὶ τῆς ὀροφῆς ἐκτείνεται δι' ὅλης τῆς εὐρείας αἰθούσης σμῆνος ἀκτινοβολούντων ἐπιχρῶσων ἀναγλύφων εἰς φυσικὸν μέγεθος.

Ἐκθαμβος ὁ θεατῆς καὶ ὥςτις μὴ γνωρίζων ποῦ εὐρίσκειται ἐγκαταλείπει τὴν ἀπαράμιλλον ταύτην αἰθούσαν. Εἰς τοὺς λοιποὺς θαλάμους, τὸν κοιτῶνα καὶ τὸ σπουδαστήριον τοῦ βασιλέως, εὐρίσκονται ἐπίσης πολυτελεῖ καὶ βαρύτιμα ἐπιπλά, θαυμάσια ἔργα τῆς τέχνης καὶ προϊόντα τῆς βιομηχανίας, ἀπορροφήσαντα ἀναριθμητὰ ποσὰ ἀργυρίου. Διὰ τινος κυανοῦ θαλάμου φθάνομεν κατόπιν εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦ βασιλέως, ἔχον ἐπιπλά ἐξ ἐρυθρᾶς καὶ χρυσοποικιλτοῦ μετάξης, παρ' αὐτὸ δὲ κεῖται ὁ „μικρὸς ἐξώστης“, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ κάμνῃ ὁ οἰκοδεσπότης τοὺς περιπάτους του.

(ἔπεται συνέχεια.)

1. ΚΟΡΗ ΕΚ ΒΕΝΕΤΙΑΣ (ἐν σελ. 273). Ἀφ' οὗ χρόνου ἡ τέχνη, καὶ πρὸ πάντων ἡ ζωγραφικὴ, ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ μεγάλην ἐπίδοσιν ἐν Γερμανίᾳ, οἱ μεγαλείτεροι δὲ τῶν ἐν ταῖς καλαῖς τέχναις ἀντιπροσώπων τῆς χώρας ταύτης ἐξέμνησαν καὶ περιέγραψαν διὰ τῆς γραφίδος ἡ τοῦ χρωστήρος τὰς καλλονὰς καὶ τὰς ἰδιορρυθμίας τῆς ὠραίας Ἰταλίας, παρατηρεῖται ὅτι σκοπὸς καὶ τέρμα τῶν εὐχῶν καὶ τῶν πόθων ἐνὸς ἐκάστου ζωγράφου ἐκ Γερμανίας εἶνε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν χώραν ἐκείνην, ἐν ᾗ, τρόπον τινά, λαμβάνει τὸ βάπτισμα τῆς ἀληθοῦς τέχνης. Ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τούτων οἱ διάφοροι καλλιτέχναι ἀποκομίζουσι διαφόρους ἐντυπώσεις, γνωρίζουσι ποικίλους, ξένους εἰς τὴν ψυχρὰν πατρίδα των, τύπους, οὓς ἐνδύουσι καλλιτεχνικὸν πῶς πέπλον καὶ παρουσιάζουσιν εἰς τὸ περίεργον δημόσιον.

Ὁ ἡμέτερος ζωγράφος Βλάας παρέχει εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ὠραίας ἐλαιογραφίας του τὸν τύπον πτωχῆς κόρης ἐκ τῆς ἐνδόξου Βενετίας, εἰς τὸ ἀσθενικὸν καὶ ρεμβῶδες πρόσωπον τῆς ὁποίας διαβλέπομεν οἶονε τὸν νῦν μαρασμὸν καὶ τὴν νοχέλειαν τῆς ἄλλοτε πανισχύρου κατὰ θάλασσαν πατρίδος τῆς.

2. Ο ΒΡΟΥΤΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΩΝ ΤΟΥΣ ΥΙΟΥΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ (ἐν σελ. 277). Ἡ εἰκὼν αὕτη χάριν τῆς ὁποίας ὁ ἡμέτερος κ. Σπ. Παγανέλης μετὰ σπανίας γλαφυρότητος ἔγραψε „Βρούτον τὸν Παιδοκτόνον“, ἐξετιμήθη καὶ ἐπηνέβη λίαν ἐνταῦθα, ὁ δὲ γράφας αὐτὴν δόκιμος ζωγράφος Gey εἶνε πασίγνωστος εἰς τὸν ἐνταῦθα καλλιτεχνικὸν κόσμον διὰ πολλῶν ἄλλων καὶ σπουδαίων ἔργων. Τοὺς θέλοντας ν' ἀναγνώσῃ τὴν περιγραφὴν τῆς ἐξεικονιζομέ-